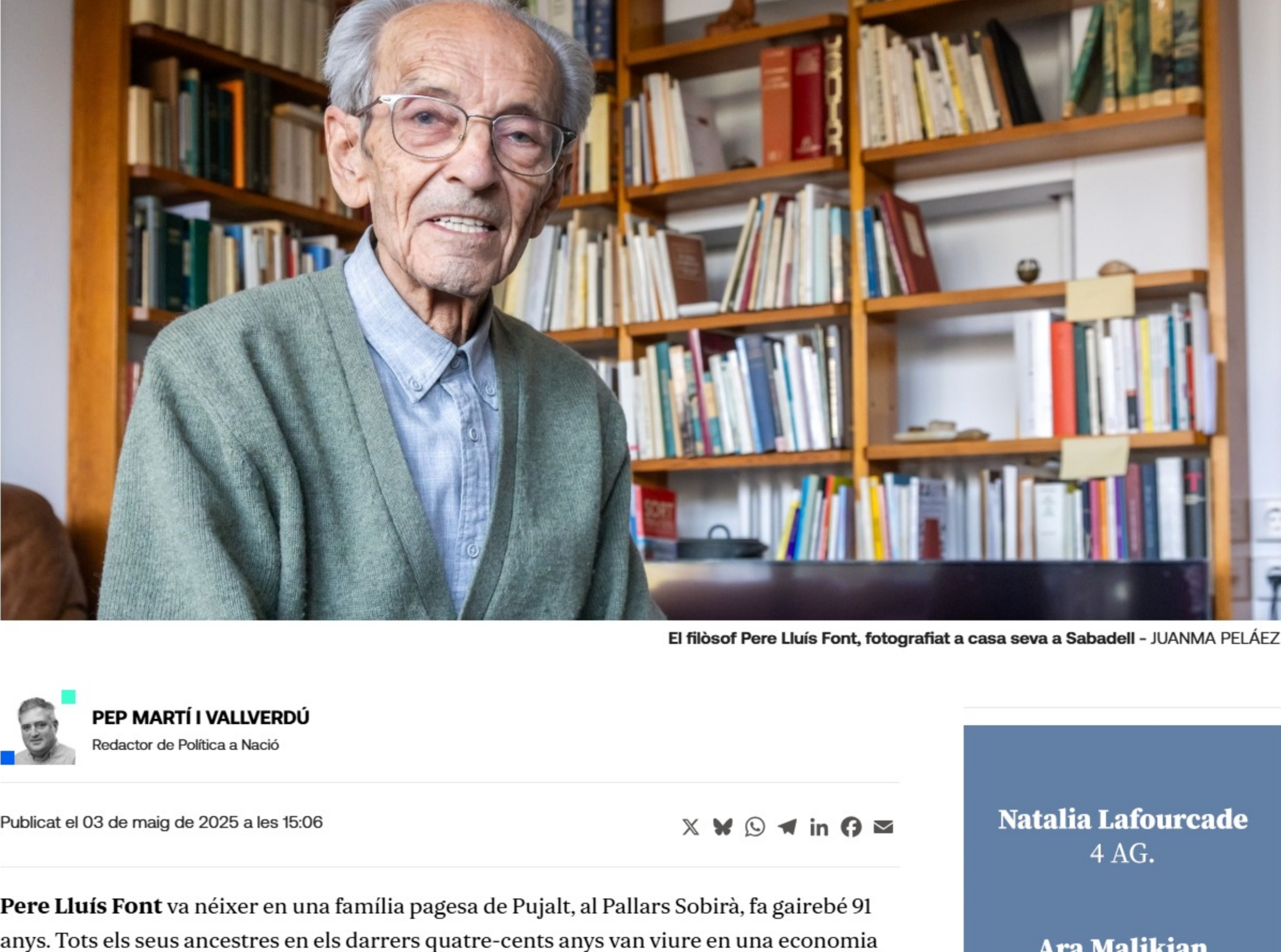

Pere Lluís Font: «Els catalans tenim tendència a la servitud voluntària perquè ser lliure costa»

El filòsof i teòleg, Premi Nacional de les Lletres Catalanes, atresora una obra centrada en els ponts entre fe i raó, i analitza la figura del papa Francesc: "Ha estat innovador en la manera de ser pontífex, però no en la doctrina"

➔ El filòsof Pere Lluís Font guanya el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

➔ Una processó porta el ferretre del papa Francesc a la basílica de Sant Pere

El filòsof Pere Lluís Font, fotografiat a casa seva a Sabadell - JUANMA PELÁEZ

PEP MARTÍ I VALLVERDÚ
Redactor de Política a Nació

Publicat el 03 de maig de 2025 a les 15:06

✕🐦🗨️📧📧📧

Pere Lluís Font va néixer en una família pagesa de Pujalt, al Pallars Sobirà, fa gairebé 91 anys. Tots els seus ancestres en els darrers quatre-cents anys van viure en una economia de pura **subsistència**. Però ell va desafiar el destí i va iniciar un itinerari que el duria primer a estudiar per capellà i, ben aviat, a viatjar a França i cursar **Filosofia i Teologia**. Casat i amb fills, Font va esdevenir un referent del pensament filosòfic que busca un pont amb la **fe**.

Alguns dels seus títols bibliogràfics ja expliquen l'abast de la seva recerca, com *Cristianisme i modernitat* i *Filosofia de la religió*, dins d'una obra en què la traducció de molts clàssics ocupa un espai important. Aquest any ha rebut el **Premi Nacional de les Lletres Catalanes**, que atorga **Omniium Cultural**. Ens rep a casa seva, a Sabadell, on ens parla de la seva obra i del **moment que viu l'Església amb la mort de Francesc**.

Com va rebre la notícia?

Era una notícia no diré que esperada, sinó temuda. Perquè es veia que per ell era la darrera etapa. Només podem esperar que els seus successors no vagin en sentit contrari.

Què en quedarà del seu pontificat?

Francesc ha estat un papa innovador, no doctrinalment, eh, que ha estat molt clàssic, però sí d'estil. Era un Papa que semblava una persona normal i això ja és un canvi important. Jo de papes n'he vist una colla. Del primer del qual tinc memòria és de Pius XII, que era un home molt seriós, molt hieràtic. Després va venir Joan XXIII, que també tenia una teologia molt tradicional, però que era un home bo, que confiava en Déu i en els homes, i es va arriscar en una cosa que ningú sabia què podia donar.

Com el Concili Vaticà II.

Sí, el Vaticà II va renovar moltes coses. El que passa és que els pares conciliaris havien estat tots educats en la neoescolàstica i, per tant, de pensament modern en sabien poca cosa.

El filòsof Pere Lluís Font, fotografiat a casa seva a Sabadell JUANMA PELÁEZ

Definixi què és això de la neoescolàstica.

És, bàsicament, el pensament catòlic tradicional amb un gran autor que és Tomàs d'Aquino. Però és clar, això és pràcticament ignorar tota la filosofia moderna, perquè en el catolicisme la convivència amb la modernitat ha estat sempre, diguem-ne, polèmica, i no hi ha hagut mai un diàleg sincer entre la fe cristiana i el pensament modern. Fins al Concili Vaticà II. El que passa és que el Concili va arribar tard, va fer curt i ha estat aplicat a la baixa. Perquè en el segle XX, la teologia més innovadora és l'anterior al Concili Vaticà II. No és conseqüència, sinó que és aquella teologia la que va fer possible una certa renovació en el Concili.

Deia que Francesc va ser poc innovador en el terreny de la doctrina.

Sí, el Papa que acaba de morir va innovar en estil. Com el fet de no viure al Palau Apostòlic, sinó en un espai més modest, i de vestir sense els mitjons vermells i les sabates vermelles.

Un retrocés a l'Església? No se sap mai. Hi ha gent molt conservadora i combativa que ha fet la guerra a aquest Papa

S'imagina ara un retrocés?

A veure... Els cardenals que han de triar el nou papa són majoritàriament una creació del papa Francesc. Però no se sap mai. Perquè hi ha gent molt, molt combativa, molt conservadora i que li han fet la guerra a aquest Papa. Ara tots diuen que era molt bo, però li han fet la guerra. L'han fet patir molt. No sé si aprofitaran quan l'Esperit Sant faci la migdiada per triar el seu successor. Hi pot haver un sector de cardenals que estiguin amb un peu a cada costat i que finalment es decantin.

Té alguna intuïció sobre com pot ser el nou Papa?

Em sembla prematur pensar que pugui haver-hi un Papa que sigui del món asiàtic o africà. Em sembla difícil perquè no estan familiaritzats amb els grans problemes del govern de l'Església universal. No se sap mai, eh.

De tots els qui ha vist, quin ha estat el seu papa?

Si n'hagués de dir algun, aplaudiria Joan XXIII. Era, teològicament, molt conservador. Però era un home bo, que confiava en la gent, que mirava les coses pel costat bo.

I dels anteriors a Francesc, Joan Pau II i Benet XVI?

Joan Pau II era un militant antimodern. Benet XVI, a més de fer encíclics, feia discursos. I un Papa fent discursos, com si fos un professor, no acaba necessàriament bé la seva feina. Però el veig menys antimodern que Joan Pau II. Era més obert tot i que va estar-se més de vint anys al davant de la Doctrina de la fe, per tant, de l'ortodòxia. Però va fer una cosa molt valenta, que és plegar. I després, clar, com es porta això d'una dualitat de papes? Un papa retirat i l'altre actiu. Ho van saber portar bastant bé tots dos.

Va conèixer alguns dels grans teòlegs d'alçada internacional, com Henry de Lubac o Urs von Balthasar.

Quan jo era jovenet i corria per Europa, un bon dia vaig anar a trucar a la porta de Von Balthasar. Sense anunciar-me. Era un estudiant maleducat, ja ho veu. Truco i em va sortir la seva minyona andalusa.

On era això?

A Basilea. Em va obrir la porta i em va fer passar. I vam estar potser unes tres hores, parlant en francès, com si Von Balthasar no tingués res més a fer a la vida que parlar amb aquest *estudiantet* maleducat que l'havia anat a veure.

Pere Lluís Font, en un moment de l'entrevista. JUANMA PELÁEZ

Que bo, això. Era alumne seu?

No. Simplement, era una persona jove, amb ideals cristians. Em va regalar el seu darrer llibre, *Tot en el fragment*. Imagino que la seva llengua més natural devia ser l'alemany, però com a suís, s'expressava en francès i en alemany. El mateix estiu vaig fer el mateix amb el pare De Lubac, un jesuïta que vivia a Lió. També em va rebre sense renyar-me. Jo diria que potser amb menys cordialitat, però vaja, amb molta atenció i vam estar un parell d'hores.

Von Balthasar devia ser un personatge impactant.

Era d'una cultura extraordinària. Dels pocs personatges eclesiàstics de rang elevat que tenia un bon coneixement de la filosofia moderna. Cosa que no sé si es pot dir tant de De Lubac. En guardo un gran record de tots dos.

Expliqui'ns una mica com va passar vostè d'uns orígens humils al Pallars Sobirà a trucar a la porta de Von Balthasar.

Doncs vaig començar anant al seminari de la Seu d'Urgell, estudiant per capellà. En aquells anys, els fills de famílies pobres no tenien altra manera de culturitzar-se que anar al seminari. Jo hi vaig anar amb la convicció que seria capellà. A casa érem pagesos de tota la vida. Conservo l'arbre genealògic des de finals del segle XVI, sempre amb una economia de pura subsistència. La roba que duia, fins que vaig estrenar vestit que era prunt, jerseis i mitjons, i la mare la mare. Fins i tot les espadenyes. Llavors, al seminari vaig olorar idees renovadores que no lligaven amb les que m'oferien, i vaig plegar.

A casa érem pagesos de tota la vida, amb una economia de subsistència durant 400 anys

A tots els germans ens agradaven les lletres i no fer de pagesos. Quan vaig plegar d'estudiar per capellà, com que ja coneixia què m'oferien les universitats espanyoles, que era una filosofia neoescolàstica molt tradicional, vaig decidir anar a França un estiu perquè feia de monitor de vacances o alguna cosa semblant. Era el país de Descartes, el gran nom de la filosofia moderna, i vaig optar per autoexiliar-me i cursar filosofia allí, a la universitat pública. I com que em quedava el cuc de la teologia, després de fer filosofia vaig trucar a les portes d'una petita facultat de teologia que hi havia a Tolosa.

El veig en plena forma. Amb 91 anys!

Encara em faltin uns dies per fer-los. No em faci més vell del que soc! Però no, fa dos anys que tinc una salut molt delicada, no cal que entrem en detalls. El cap, gràcies a Déu, de moment sembla que aguanta. El que passa és que el dia que no aguantí se n'adonaria tothom menys jo. El fet és que vaig estar set anys a França i vaig tornar amb la motxilla plena d'idees que m'han acompanyat després tota la vida.

En algun moment esmenteu tres grans noms com els seus grans referents: Plató, Descartes i Kant. I després d'autors gourmet, com Montaigne, Pascal o Leibniz.

Leibniz potser és el tronc més privilegiat que hi ha hagut en la història de la humanitat, però no està en el tronc central de l'arbre sinó que és una branca molt potent. La filosofia passa per Plató, passa per Descartes, passa per Kant, però no passa per Leibniz. Els tres primers per mi són especialment rellevants perquè marquen èpoques en la filosofia. Amb Plató, la filosofia està orientada a intentar explicar quina és l'essència de les coses. A partir de Descartes, té com a problema fonamental estudiar com es pot estar segur d'allò que diem, és a dir, la recerca de la certesa. I amb Kant es planteja quines són les condicions de possibilitat de les coses. És una nova etapa i encara hi som.

El filòsof ha estat recentment guardonat per Omniium Cultural. JUANMA PELÁEZ

Encara hi som?

Vol dir que no tot és possible en qualsevol moment. En temps de Galileu i Descartes es podia ser heliocèntric, per exemple, o geocèntric. I ara ja s'ets geocèntric, et diran que ets terraplanista.

Vivim moments greus si mirem el mapa mundial. De tots aquests autors, quin recomanaria com a manual de resistència?

Jo tornaria a recomanar les que hem dit. Ara tenim aquest pobre home tan ric i amb tant de poder i amb una mentalitat de monarca absolut. Hi va haver un moment que tothom semblava que li tenia por a Trump. Ara ja n'hi ha molts que van dient que tampoc no és tan dolent. Les persones són molt manejables. Que l'hagi votat una majoria de nord-americans és per desconfiar de la natura humana.

La seva obra ha buscat sempre la trobada entre fe i raó.

Jo penso que la modernitat i el pensament modern és una mena de trena amb molts ramals. N'hi ha algun que desemboca directament en la mort de Déu, com veiem en Hegel i en Nietzsche, però els altres són diferents. Jo penso que la transversalitat del pensament modern no fa impossible que la fe cristiana s'hi pugui aclimatar. Una de les coses que m'ha mogut a la vida és aquesta idea de fer compatible la fe cristiana amb el que té de transversal la cultura moderna, i em sembla que em surten els comptes.

No em serveix el model irlandès, que suposa la residualització de la llengua. Si me la prenen, els hi dono tot

Heu subratllat sempre la rellevància de la llengua per la cultura catalana. El nequiteja l'estat del català?

Jo no les tinc totes. Perquè quan jo era jovenet, deien que el 60% dels habitants de Catalunya parlava habitualment en català. I ara ja diuen que és el 30%. Imagini's, només al llarg d'una vida, es passa del 60 al 30%. A mi no em serveix el model irlandès, que suposa la residualització de la llengua. Encara que fos amb la compensació de tenir la independència política. A mi, si em prenen la llengua, els ho dono tot.

En algun text s'ha referit al caràcter acomodatic dels catalans i a una certa servitud voluntària.

És la idea d'un pensador francès, Étienne de la Boétie. Tenim tendència a la servitud voluntària. Perquè ser esclau és molt còmode. El que costa és ser lliure. I si et donen alguna compensació per anar tirant, encara més.

Està treballant en algun projecte?

Tinc un llibre enllestit. El títol és *La filosofia al natural*, que vol dir sense maquillatge. És el primer llibre que faig sense saber d'entrada qui l'editarà. El vaig ensenyar al vicector de Política Lingüística de la Universitat de Barcelona i em va dir que ho publicarien. Si mira l'índex, veurà que hi ha una triada meravellosa: Montaigne, Descartes i Pascal. Són autors que vaig descobrir quan estudiava Filosofia a França i m'han acompanyat tota la vida. Me'ls emportaria a una illa deserta.

Natalia Lafourcade
4 AG.

Ara Malikian
13 AG.

Els Catarres
14 AG.

Franz Ferdinand
15 AG.

...i molts més!

ARA A PORTADA

Sánchez entoma el desafiament del PP per evitar que reoberti la conferència de presidents

Sara Escalera | Pop Martí i Vallverdú

Salvador Illa té 4.000 milions al calaix i tres carpetes per desbloquejar Oriol March

Nou rècord d'ocupació a Catalunya a les portes de l'estiu

Marc Orts i Cusó

La història de l'Antic Teatre: de la revolta per un lloguer abusiu a l'expropiació de l'Ajuntament

David Cobo

Catalunya regula les bateries per emmagatzemar energia, clau per evitar apagades

Arnau Urgell i Vidal

